

HS BREV TILL HA

1933

7.1.	1 s.	12. 7.	1 s.
29.1.	1 s.	20. 7.	1 s.
19.2.	1 s.	6. 8.	1 s.
25.2.	1 s.	1. 9.	1 s.
13.3.	1 s.	1.10.	1 s.
31.3.	1 s.	18.10.	1 s.
3.4.	1 s.	25.10.	2 s.
14.4.	1 s.	11.11.	1 s.
15.4.	1 s.	14.11.	1 s.
21.4.	1 s.	19.12.	1 s.
2.5.	1 s.	31.12.	1 s.
16.5.	1 s.	odat	1 s.
17.5.	1 s.		
? 5.	1 s.		
14.6.	1 s.		
21.6.	1 s.		

(7-I-1933)

Einar,

Boken är en betydande bok - har läst var' afton litet - vad jag tackar dig! Man vill nångång lägga bort den då dess människor gå från fel till lättsinne, men det är ändå en allvarlig bok. Vad det är sannt som sägs till hjältinnan som är intelligent och hetsig - som alla där - intet varmt hos henne - "för att ett barn skall bli sunt måste dess far vara den styrande i hemmet, modern mild." Annars tager barnet mannens roll och blir hetsigt, befallande. Det sägs också till henne hon är så rastlös för hon har aldrig älskat. Slutet litet lugnande, hon finner att barndomens hat och sorger är utplånade, vet så skall också stundens, nu, sorger plånas ut - det är det vi kalla resignation - - men det är inte alltid så. Tack för boken!

Ja, alla böcker, tavlor, Dora tycker om är ingenting -

Vad jag haft för en skräck - jag hittade inte din avskrift, den du satte värde på, den från torpet - I julstöket lade jag undan för att läsa ensam sedan - ja, nu är den funnen och det är vackert. Hardy har jag skrivit av - det som skiljer är mer än "öde vatten och länder" om något skiljer -

En begravning gick förbi, sist en trupp pojkar - det var Slottsbackens alla pojkar som följde "farbror Gardberg", han gav dem en fotboll, och han var snäll. - Jag var glad du ej avskydde "Ingeborg", det är för att en gång säljas, när du vill, behöver pengar. - Här ha gått moln över mig sedan jul - först var jag stark, sade nej till en målarinnornas exp. i Stockholm - har beslutit bara tänka på den ton jag skall ge en tavla, en fond, i mina sista levnadsdagar. Men så kom min maecenat "resenären" ville ha ett ex. libris och sen en tavla - kan ej säga nej, måste ju leva när jag får. Har nu tecknat ett konventionellt ex.l. en vecka, men sänder andra teckningar med att ses på. Tavlan när jag får - håller den jag har till sommarn. Men då Amerikas miljonärer sälja sina tavlor till Europa ha de som de underhålla väl ingenting att köpa för. "Resenären" är ej målare, men hans första konstförvärv var en affisch av Forain - det kom plötsligt över honom kärlek till konst.

Granen är så vacker i år, stor, grön, svårt att skiljas från den. En god fortsättning! Tack för allt
Helene.

Är gula prinsen frisk nu.

Tidningsutklippet ryms ej denna gång.

Dora säger hon har förverkat - allt förlåts. Hon har förnekat, det är svårt att sona.

Einar,

Glad det går mot det bättre i Köping - Mätte de vuxna bara bli skonade!

Du frågar hur stora kölden gick - jag satt inne - och hann ej tänka på den. Det var den lördag Måns blev opererad, för blindtarm - efter en vecka var han åter hemma, hopsydd - och torsdagen derpå litet i skolan. Det är den nya tiden. Jag är den gamla som oroar sig. Inte så mycket - det finns värre. Nu är jag mest rädd Magnus tagit skada av det.

Det gick som du sade 'Resenären' ville ha teckningarna jag sände, utom en, den sämsta, tecknad för tygtryck. Han ville ha en tavla sen' - han är en mäktig man. Bad en gång om ursäkt för att han berättade en historie - det var för att klargöra konsthandeln i utlandet. Jag ber nu om ursäkt! Van Dongen som betalat procent till sin konsthandlare vid var porträttbeställning, tyckte han kunde stå på egna ben, sade upp. Så kommer en amerikanare och när det skall betalas ger han 20.000 - Det fattas en nolla på chequen säger Van Dongen - nej det är Ert pris på auktionerna. Konsthandlarne hade skickat dit hans tavlor och ropat in dem till låga pris för att draga ned hans pris. Han måste gå under oket igen. Är detta nu konst!

Jag fick av Hanna och Eja en Guys till jul, vill gerna låna dig den om du ej kommer ned i vår. Där är vackert och i texten står han aldrig sökte göra ett mästerverk och därför gjorde otaliga. Tulenkantajat! du har mycket av texten. Sade jag vart jag nu ville - till Amsterdam, måla dess judar. Det flickhuvud du sist köpte är en Amsterdamjudinna, som var i Ekenäs. Vad är det för ett konstnärshem du skrev om - jag får nog veta. Må väl.

Helene

ligger och skriver
(är frisk)

Einar,

Jag hoppas det inte är från omsorg och bekymmer jag nu tager din tid, hoppas allt går mot det bättre där! Vad livet är tungt. Så är här när Måns skriver han börjat känna sig trött och har gått till arbetet för tidigt, 13 dagar efter operationen - tyckte sig "inte ha råd att vila längre". Då hade jag genast efter den bett Magnus taga 2.000 från min bankbok åt Måns att vila för - han svarade, "det behövs ej" - åter ett mysterium. Nu frågar Måns snällt om han får dem.

Här bommar man till sin dörr för influenzan - om det hjälpte! Jag vill tala om en sak, "International Association of Working Women" har skrivit direkt till mig, och då det blir bara 1 eller 2 från vart land i Amsterdam ha orden internationell och Amsterdam haft lockelse för mig. - och tiden blir ond - och jag har sagt jag gerna vill sända 3 eller 4 verk, ej mer. Och har bett dem taga någon målarinna som har en hel kollektion! De ha sänt svaret till huvudkontoret i Rom. Helst är jag ej med. Men blir det så, ville jag ha 'Landskap från Bretagne', 'Fragment' och 'Lärrarinna' här, och en kanske av dig? Hurudan är den lilla Amsterdamjudinnan? Ändå helst en i oljefärg. Allt är osäkert än, tiden vet jag ej.

Detta är nu allt här. I 11 dagar har jag suttit och väntat en modell, det tar på en målares liv. Den jag hade var för mycket 17 hundratalsaktig men kanske jag måste ta henne ändå. Ännu alla goda önskningar! måtte ledigheten bli blott vila och nöje, alla vara friska igen!

Gör dig ej trött med att skriva - när jag fått veta något kommer jag med frågor. Farväl sköt väl om Er.

Helene

(x) Nu får jag troligen ej låna mer det jag ville ha.

Ekenäs. lördag (postkort, enligt poststämpeln 25.II.1933)

E.

Är så glad över besöket, än är vi friska - men influenzan härjar i staden, skolorna stängda, vi vet intet om tisdagen. Hålla oss instängda för att söka undgå. Ville så gerna ha råd i Amsterdamaffären - vet ej om den blir av.

H.

Teckna kan jag nog ej.

13/3 -33

Einar

Mest tänker jag på huru det kan vara hos dig? - i familjen?
Och så skall du ha arbetsfred - jag vill skriva kort.

Det var så roligt sist.

Från Kvinnornas "Federation" kom svar att jag betalar bara frakt - de mena nog assurance med, de är ej vana vid sånt'.
Då sade jag definitivt ja. I dag kom åter brev, de skall "återkomma" till saken sedan de konfererat med Genève. Jag är således inte inbjuden än, de ha bara frågat i fem brev - eller det ekonomiska och politiska läget är så att de ej våga.

Helst är jag fri.

Här är sol - men den som fordrar arbetsfred får fiender - ber man milt hör ingen på det, det säges till om 4 besök på 9 månader.
Jag får bära klandret.

Vårtrötthet - och inga avgöranden. Krisen inverkar nog i sommar på Fru Saarinen med. Får jag fred är jag glad

Nu farväl - var friska och glada.

Helene

Jag tager tillbaka mina ord, där är några kvinnor av Munch jag tycker om. "Flicka på sängkanten" 'Gråtande kvinna' t.ex.

31/3 -33

Einar,

Jag tackar dig för allt det du gjort för mig, för den planerade utställningen! Och vore glad att få dina tavlor, möjligen 4, - och så skulle jag ha Kom. Tikanoja's som jag var så glad över.

Har väntat för att ha något bestämt att säga - och då jag intet meddelande fått från Åbo Muséum eller hr. Engberg tager jag det nu som ett bestämt nej. Men jag sitter och väntar allt än på vad "Généve" skall säga - eller på meddelande att de tagit någon med en 'kollektion', som jag också föreslog dem. Jag börjar glömma det hela, och tror det blir intet, Friden! Här är vår på gatorna, helt litet snö kvar, och det underliga vårljuset om aftnarna.

Två gånger har jag haft en negerhårig flicka här, en från landet - en färgteckning, hon var rolig. Och två gånger den jag inte kan intressera mig för - lämnar.

Vi gå mot grönska och öppet vatten, det är ändå något -

Har sett på Steinlenboken och läst den igen men jag står knappt ut mer med tidningar och böcker - en del - det skakar mina nerver, har fått för mycket av olycka. Om man hade lov att inte veta något.

Hoppas allt fortfarande är bra där uppe, och du har arbets- och läsro! Här hör jag för mycket om en stad i en sumpmark, andlig - I större städer är mer frid.

Hjärtlig hälsning

Helene

Skriver när jag vet.

Einar,

Det kommer ett långt brev, om böcker, om en "gul överstinna" - du får tid till det! Och det kom en så kärkommen bok! Man tycker det är underligt du troligen ej fått mitt brev, för länge länge sedan - men det var ju den 31 sta! Dagarna släpa sig fram, som evighetslånga - det är för Magnus skull, hans sista brev, nu är ögonen dåliga. Han är ju säkerställd ekonomiskt - men vad är nu det i sorgen. Så bra han intet offrat på oss, sin mor och mig - det är så lugnt.

Och där är Lina Ingman så sjuk! du vet ej vad hennes fasta varma själ blivit för mig de sista 12 åren. Min första lärarinna, vid 7 år.

Ditt brev gör mig godt, och jag har börjat 'den trånga porten'. Först fick jag ej ett grepp på något - levande låt oss säga, nog mycket fint - nu mitt i boken börjar det levande komma. Sedan skall jag väl säga mer Tack så innerligt för brev och bok Någon skriver till mig sina tankar, sina intressen som ock är mina, jag är mycket rik då -

Elin Elmgrén, doktorn, skriver ibland till kamraten vid 10 år! Om sin utveckling. Hon har en vidsträckt korrespondance, Med Paraguay, Costa Rica förr Kina, Japan, men det ville ej bli intressant de ville ha 'flirt'. Det var först på esperanto, nu spanska.

Jag har lånat henne Ulalume. Och hennes banker ramla -

Esther skriver om sin sjuka dotter Lilli, från Tyskland. Lilli som var den mest förtjusande.

O. de som få somna in -

Ännu har jag litet lust att måla, hur har ej livet lockat mig - Läste om Munch, och såg på hans bilder nu sist - när man dömer en kommer man närmare honom sedan. Han är en stor konstnär men jag måste fly för en del av det - kanske allt, ty allt är lika. Skall i dag se på min svarthåriga och göra en kontur mjukare -

Åldern lägger sig över mig

Helene

Sänder snart boken, med tack.

Starar, bofink, lärka, alla här. Gullvivan kommer upp.

Vet du, den tid är förbi då modeller var lugna känsliga, nu är de alla energiska, djärva. Hur kan man måla dem annorlunda?

Einar,

Du har skrivit om böcker, tack för det i alla tider - Nej, "anden får ingen näring av den modärna litteraturen." Jag läste med stort intresse - och nyfikenhet - Den trånga porten, det är allt finhet och nångång gripande. Jag ville låta intryck mogna. Han känner alla stämningar, alla ideal, tror han hjältinnan nått så högt? Andrés Gide tror ingenting, därför ville han vara född i Bretagne, trons land, vad han är riven! Jag får under läsandet en känsla av protestantism, och sedan i företalet får jag veta hans far var protestant. Katoliken lever, och protestanten resonerar mer. Jag får en rädsla Gide ej skall stå ut med allt som drar honom I Dostojevski boken, som jag äger, förstår han allt, vilken intelligens.

Alissa är som de ungmör som gick i kloster för att be för riddarns själ, rädda honom - och på botten medveten om att hon är två år äldre än han, vill aldrig mista sin kärlek, hans kärlek. Älskar hon måhända kärleken mer än honom? Hon vill höja honom - gör hon det? Juliette offrar sig, gifter sig för att Alissa skall kunna göra det - hon blir lycklig, ändå - Hjälten och Alissa är så lik varann. Jag vet ej om jag kan säga allt jag tänker.

Tack mycket, sänder boken när jag får bud till posten. Vad ville jag ~~=ej=~~ läsa? verk med mycket synd och mycket längtan till det goda, till ro, till kärlek, om de som gå på en trång stig - Har hon ej längtat till fullkomlighet i denna bok, och är där ej en liten kyla - vad vet jag.

Väntar Måns i påsk, får väl veta mycket om sorg - Magnus. Men det värsta var det ej med ögonen.

Allt här som förr, och påskbråk.

Jag är gammal. Lev, Einar, tänk ej för mycket. Hav det gott.

Helene

God påsk!

En herre i Lahtis har skrivit och frågat om en tavla av mig, han har nyligen förvärvat den. Ville veta mina tankar. En svart-hårig ängel, studie. Tycker om den, säger han.

15/4 -33 (postkort)

E.

Tack för brev i dag - Jag har 31 mars förklarat allt om Amsterdam för dig, undrar nu om brevet ej kommit fram? Åbo och Tammerfors ha alls ej svarat, och Damerna har gjort en förfrågan i Génève, lovat meddela, men intet har hörts av. En främmande person bar brevet till lådan. Jag är ganska sliten av allehanda bekymmer, vill helst ha fred - och få måla - Boken gick i dag.

H.

21/4 -33

Einar,

Du har frågat vilka jag ville 'ha med'. Dessa tider har jag inte kunnat ha en tanke på sådant - det har varit för tunga nyheter.

Magnus ville för en tid sedan ha några målningar dit "så länge han ännu såg något" - där är nu "Lärrarinnan" o.a. - du ville ju inte heller ha henne med. "Mediciernas dotter" ville jag ha med, och 'Syskon', men har en motvilja mot din 'Vedhuggare', han är svullen. Skulle ändå vara tvungen ty vad annat finns då ej andra än Komm. Tikanoja låna. Det skulle göra 4 tavlor av de 6 jag lovat. Tänk, jag är så trött av allt här att jag inte vet vad du har - Hon med blått band är för obetydlig, det är en lokal typ Och då de intet mer säga så blir det väl ingenting, åtminstone för mig.

Måns var här i påsk och nog är det dåligt med Magnus, en neuras-teniker som nu talar om den tid hjärtat var dåligt, nu är det synen Några år har han också klagat över magen, nu är det glömt men det med synen är väl farligt. Om bara sonen höll ut så länge som han - för Magnus kan det räcka 10 år säga läkare. Måns har utvecklat sig förfärande fort nu, och frisk är han ej. Tänk, han tycker han 'haft faster" - han kan tala litet med mig. Och barnen i skolan!

Farväl, hav det gott!

Helene

Einar,

Jag skall nu redogöra för mina känslor i Amsterdamfrågan. De ha frågat om jag vill vara med, men på 4 månader har jag inte fått något bestämt ord av dem. De är ej bundna men jag var tvungen sitta i 3 månader med lånade tavlor på hand - då jag sagt jag var villig sända dit. Och ännu har jag ingenting hört. De som låna ut tavlor kan ej sitta hemma i sommar och passa på, och ej vänta så länge. Sedan kom talet om inflation - då finge jag ge allt jag äger för frakt och assurance.

Två ägare sade nej - Calonius vill jag ej fråga, han har förr sagt att 'Mor och barn' som är målad med krigstidsmaterial fjällar, faller av, och ej kan sändas. Hr. Kunttu fick sist sin tavla på villovägar, de sände den ej till honom, kan ej besväras mer - om jag också ville? --- Du har lovat snällt, men inte kan du passa på hela sommarn. Jag har tackat Kom. Tikanoja och sagt jag avstått. - Kanske expositionen pågår? och de ha tagit en ann - - -

Tre som jag önskat hade jag haft, ej mer.

16/5 -33

Einar,

Fick ditt kort i går. Men säg, Einar, kunde jag inte med åberopande av dröjsmålet, klen hälsa, familjesorger, och två ägares vägran att låna, be att bli befriad från mitt löfte? Säg. Kunde jag ej få återgå till ensamhet - och den ro det än kunde ges? I dag ett brev från Måns, en försämring, ett slaganfall - man får vara beredd. Jag har ej sinne för exp., ej kraft för det.

Detta med Amsterdam kan bli en årslång väntan, spänning, och sedan intet. Mig tyckes arrangemangen litet svaga. Jag skulle då artigt, tacksamt, tacka Kom. Tikanoja.

Och få måla Hjärdis när jag kan en stund. Förlåt jag alltid frågar dig.

Helene

17/5 -33

Einar

Jag har varit så nedbruten - trodde ej jag skulle komma över det - hjärtat slut -

Tack för ditt brev - nu kan jag inte skriva ännu.

I går var Måns här, ser dålig ut, men kanske kommer han över det - en av "pojkarna" har sovit en vecka hos honom i Atenéum. Han flyttar nästa höst med mostern i en våning, där är då någon när han kommer hem, - så bra. Där var sen' mammas död aldrig ett ont ord mellan Magnus och mig.

I dag gav jag återbud till Amsterdam - på 2 månader ej ett ord därifrån - de ha kanske tagit en annan, men borde ha underrättat mig. Kan ej sitta med tavlor på hand så länge - och har ej kraft - Mer sedan

Helene

(maj 1933)

Jag ligger och skriver är nog uppe emellan men är ännu svag - för alla sinnesrörelser. Glömmer ofta allt - och så minns jag Magnus ej är där mer, och kan ej förstå det. Jag vet ej om jag sörjer så mycket det att han gått bort, som det att han lidit.

Här är sol och vårgrönt och litet kalla vindar - de unga är tunnklädda - som man var förr. Har läst en del gamla böcker. Den du sände såg jag på, du sade jag skulle hoppa över men hur vet man var man skall hoppa förrn man läst. Jag hade inte riktigt lust, har blivit så underligt känslig för otäckheter. Pingstdagen skall jag skriva till Esther som är hos sin stackars dotter och tycker "döden är en lycka" - hon ber mig skriva.

Jag tror du flyttar in i nya salar med ljus syn och mycket hopp. Där är affärer jag ville skriva om, kan du sända mig det papper jag en gång sände i en bok - jag har skrivit ett nytt, likadant i värde, ty döden har gjort detta värdelöst. För resten är det mest stat och advokater som tjäna derpå.

Helene

14/6 -33

Einar

Jag har fått det rekommenderade konvolutet. Du förstår det är ej för att ändra något, men det var värdelöst. Genom Magnus som nämnts där, och för det aldrig varit upp till rådstugan, som jag senare hörde det måste vara och ej hade läkares intyg! Och slutligen - Anna Wiik fick nästan intet av Marias testamente, ty staten tog och advokaten tog resten. Jag har ställt det på ett annat sätt.

Men blir jag sjuk, på sjukhus, är det hastigt förbi med ägodelarna - räntan ytterligare sänkt.

"Lärarinnan" är såld till Arkit. Kranck, som äger "flicka vid gårdet". Bra när skatten skall betalas i sommar.

Skickar ett utklipp, de primitivas starka uttryck - du tycker nog ej om det - men Tyra?

Vi ha lidit av hetta, i "Eurapas hetaste land" i år, allt torkar. Ej tid att sitta ute för mal och damm, och tvätt och fönster och sorgkläder et hattar -

Dora har skickat en julklapp - hon skulle ej göra det. De bo allt på landet, i Esthers rum. Jag har läst litet Montaigne.

Vad din villa, ditt hus, måste vara trevligt med det långa låga fönstret - och sen när allt blir litet äldre i ton.

Ej mer nu.

Helene

21/6 (1933, postkort)

E.

Jag önskar en god midsommar där uppe på landet, och sommarväder som här! Hägg och syrén blommar ut, det är högsommar, med storm. Man längtar till sjö, från åsen. - Intet nytt just, i juli får man se -. Jo, en gammal vän är åter borta, Ada T. - den tredje av vännerna - och M.! I juli kommer Helena W. med Emily Bronte's sista biografi - vad många leva på den arma prästdottern på heden - det är "derför att hennes själ har levat."

Hälsningar,

H.

12/7 -33

Einar,

Det är en vanlig varm sommardag, kom en regnskur i morgse, men vad det verkar svalt efter 33 i skuggan! vi ha lidit. - Du har sagt arbeta - hur skall jag arbeta? på 10 dagar 7 besök, den som kan komma in tager en till med. Över Henrik Lindebergs besök var jag glad, det var 33 år sen jag såg honom sist. Tack för ditt brev den dag jag blev 1 år äldre - och vad ditt hem blir trevligt - en sådan veranda, just den bästa med bänkar, och de mörka dörrarna! och de breda fönstren! Har en bild med breda fönster så jag förstår. Skickar den kanske - vill ej ha den igen.

Jag skulle ej skriva om en sak i sommar, du kan ju svara längre fram - Magnus bortgång, Ada's, och annat, har varit en påminnelse, man vill ställa om en del. Här står en kappsäck med dina brev, vad vill du skall ske med dem när jag är borta? Vill du, nu i eget hus, ha dem i din vård? vill du mina arvingar kasta dem ut i världen? Jag läser dem ej mer, har ej kraft. och känner dem väl. Det är allt om konst. Jag har en tid tänkt fråga, vet ej om jag gjort det ren.

Ja, Venny S. införde doktorinnan Runeberg, en stadsbo, det må vara en gång. Vi talade om Amerika hon sade typen där blir allt mer indiantyp, för alla invandrare med, det är marken, klimatet. Och så sades att blodprov, som nu avgöra släktskap, visa större likhet mellan Finlands svenskar och finnarna, än mellan Finlands svenskar och Sveriges folk! Vår jord har gjort det. Derfor är en sydlänning så främmande, man har bara känt det på sig. Det kan ju vara intressant en gång.

Läser nu Charlotte Bronte's biografi av Benson, 1932. Nyaste forkning [sic!]. Brodern har målat Emilys porträtt, det är bland det bästa mest fascinerande man kan se, dystert, fint. Brodern har, troligen, börjat 'Wuthering Heights' Emily slutfört. Charlotte skrev kärleksbrev till "professorn" i Brüssel de är nu ute i tryck finnas i British Museum. Där är mindre 'Saga', mer av mänsklig svaghet - och styrka.

Men du skall ej läsa brev nu, sommartid, du skall njuta av naturen, av ditt hem, farväl. Jag tror det huset är bra.

Helene

Hjärtlig hälsning.

Charlotte B. var litet lögnaktig, liksom fadern, Bronte.

Skall taga bättre papper härnäst.

Venny Soldan hade målat "prinsessan Fatma", visade henne åt mig. Det var mycket fint som personlighet, ovanligt fint, ej just som målning, något av persisk miniatyr?, utfört suddat.

senare.

En mycket vacker bok har just anlänt, jag tackar och skriver om den en gång - Verför alltid ge!

Tack, Helene.

20/7 -33

Jag hade just så ledsamt - och så fick jag min levnads dröm förverkligad - i dag. Det var ej storartad, men ändå min levnadsdröm - skratta inte. Jag sålde till en utlänning, 100 mk. för några streck kol. Det steg in en ung herre, från Stockholm, han tycktes vara en som undersökte terrängen för National-Museét, de ville förvärva en Schjerfbeck - tänk! Jag hade ju intet här, visade honom till Calonius, till dig - men det var för långt, han är bara i Hangö - till Tikanoja, Appelbergs, Måns, Engberg. Han skulle sedan resa till Helsingfors. Naturligtvis vill Muséet se innan de köpa. Teckningen tog han själv. Hette Hellström, var en vän till den finske målaren Grahn, bosatt i Stockholm. Som de bästa där nämnde han Hilding Linqvist och en ny Schyldt (x) De ha ändå frågat mig!
I går tog Juhani Aho's son en teckning här. I morgon modell. Ser på Forain. God fortsättning på sommarn!
Helene

Nu har jag bara en önskan kvar - att en gång måla en bra tavla (x) 40 år.

Einar,

Nu tycker jag du är hemma igen.

Och ödemarken har susat över ladan och det har prasslat i björkarnas löv - hemma igen -

Man ville läsa något, ja. Har läst om målare - sin egen tid ser man ej så bra som forna tider. Jag har sett länge på Forain, sökt intränga. Få kunna så yttrycka en situation, dolda nyanser i känsla, tanke, och få ha sett det så djupt eländigt - jag menar så blottat på lycka. Det jag menar med lycka. Lautrec har förfärliga typer men de är spirituella ännu, Degas är kanske kallare. Forain's värld är mest en sumpmark, men ibland är han rörande fin, alltid fyllig och stark. Ändå sägs han tecknade svagt i början. Han har mycket beundrat Goya - bättre om han inte gjort det. I denna bok blir han liksom litet annorlunda, ej som förr - mer målare. Tyckte om hans självporträtt, den gamla med två barn, en kvinna som lyftar* ett barn framför en anklagad, Théâtre, Renoir, en dansös, till en del. Vad hans tidningsteckningar är grymma

Tack för en givande bok - - du skulle ej ge.

Ett nytt besök av den svenske herrn. Det togs en oljeskiss som jag skall sända i höst, när jag målat håret (gjorde det i dag) och när han flyttat i Stockholm. Han är mycket diskret, förbehållsam, kanske försiktig - jag vet ~~ingenting~~ ingenting om honom, ej vad han är. Målning "är hans hobby". Jag visade ditt utklipp, "Näsström är något besk, mest mot de äldre" - jag tror denne är en ny- eller medelväg. Han hade nu sett Helsingfors och Åbo, tyckte om 'Gungstolsflickan' talade om 'Herrgården'. Ville fotografera mig - jag sade nej, frågade om han skrev. Nej, "som ett minne". Tog också den första teckningen "som ett minne". Litet underligt, minnen av en gammal främmande människa.

Om det är handel? mig gör det detsamma. En lång herre med oregelbundna drag, 30 - 35 år. Vackert kinesiskt!

Jag hade varit oförsiktig, sagt jag gerna ville ha "Landskap från Bretagne" i National-Muséum, och nu var Grahn (x) i Wasa och skulle se på det. Jag är ju glad det är där det är. Nämnde Stenman, fick intet svar om honom, jo, att hans samling var i Stockholm nu - trodde han.

Var sen så glad att jag inte kunde sova, och är dålig nu. Allt som upprör är ej för mig nu mer.

Ditt utklipp var roligt skrivet, inte roligt det är som det är. Men nog är tekniken något outhärligt i målning, mest när den döljer sig.

Toivo Gideon Tuhkanen var en elev av mig - envist stark, tyckte om honom.

Snart kommer Helena W. för att tala om våra ungdomsminnen hon skriver om den tiden nu. Det blir nog om henne, och vad jag än säger blir det ej om mig. Jag har skrivit om ett gammalt minne, en pension. Mme Philippe, ett vackert minne, tors ej visa Helena det. Hav nu god vilans tid. Hälsningar
Helene

(x) hos bekanta.

* [sic!]

1 sept. (1933)

Einar,

Jag vill gratulera! till år som komma, till år som gått och dagen som jag tror firas i det nya hemmet! Icke mer villan med minnen. Man lever ju framåt också. Och tack för att jag icke varit glömd.

Det är en mörk dag, höstgrå fastän intet gult syns i naturen - vad man ville ha sommar än en tid! Men arbetet hopas, ett brev från Stenman, han ville ha två saker - den ena beror på dig har jag sagt, det är en "Ledum"repris - om jag i vinter kan få låna den? I vinter, eller höst. Det är som du vill - kanske inte alls? Så får man se om hr. Hellström tager skissen som sänds den 1 sta okt. Att måla litet på en skiss det är kanske förändra allt. Håret måste målas (x).

- Och så tror jag du har allt i bildväg, - vågar ändå skicka en Daumier. Byt ut den om du har den - jag vågade ej taga Jonkind då du aldrig talat om honom. Jag tycker i denna är några vackra - det drunknade barnet, en Don Quixote, några. Andra är sämre i den här. Byt ut.

En kart notis i Sv. Pressen säger en utställning av "kvinlig konst" äger rum i Amsterdam från början av sept. till början av okt. Alla länder representerade. Inte hade jag orkat bära det nu.

Modigliani i Pressen, en är ett grand åt M.Laurencin sådan, kanske inte i original. Jag tycker om honom. Och om han dog av svält, så gjorde han sitt verk fullt ut. Så stort.

Nu skall jag skrapa ut en målning jag inte kan tåla.

2 sept.

Brevet skall till posten ty måndag blir en bråkig dag. Intet nytt sen' i går - bara mer ondska i gården, före Ekenäs visste jag inte folket var sådant.

En god födelsedag!

Helene

är målat nu, i den ton det hade.

1 okt. -33

Einar,

Jag skall bekänna, Daumier tog mig så att jag sedan levte bara i Daumierböcker - och fått lust att måla. Annat bleknar. Jag var rädd för din dom för den första bildens skull, och ett par andra - men vad där var! Jag tyckte om den don Quijote som var så långt att Sancho ej kan följa, en massa, 'badare', också de små häxorna som strömma ut i det fria! - men tänk jag trodde 'gatumusikanter' ej var av honom. Du såg mer. Man läser Daumier målade nästan allt ur minnet. Och nu sägs det är genom hans konst man vet något om den tidens Paris - Balzac gav det ej, "Nattvandrare" i Klossowski's bok, det är den Parisers-himmel jag känner. Har du märkt att Manet målar så simpla händer, se hur fina, uttrycksfulla Daumiers är. Och jag har tänkt här om man kunde välja ett människoöde valde jag Daumier's - med fattigdom, oförståelse - och hans verk!

I går slutade vinterförberedelserna - blir det nu arbete? Håller på med Stenmans landskap, har litet börjat 'sjelv'. Vad Daumier ger styrka.

Har läst det finns intet ställe på jorden med frid, mer - och en recension över en tysk bok "vi skall få århundraden av krig, krisen nu är bara en början, och det vi gick igenom var det första, och parlamentarismen är slut. Kanske! Du tror på arbetarnas dröm vid maskinen - vi drömma alla - En konstnärs liv det är lyckan - när han är obemärkt.

Ville läsa men måste spara ögonen. Tänk, jag minns ibland "Buddenbrooks", som var så kyilig, men grep till roten.

2/10

Fann detta utklipp som är ditt - här är litet höststädning än. Beklagat dig som har mycket städning, men sen får du vinterro. Våta tak nu åter, mycket gult löv. Hjärtliga hälsningar
Helene.

Var så glad du ville exponera, måla - det är lyckan i ålderdomen ensamheten -

18/10 -33.

Einar,

För orosrykten sänder jag nu ren' brevpaketet - behöver jag säga min tacksamhet --

Det måste bara så vara. Måns med gossen här i söndags, de ha målat tillsammans i sommar, hade allt med - de ha båda sådana anlag, Måns för figur med, gossen färgsinne, gör det ur minnet. Jag tecknade Måns.

Daumier är allt den som härskar här -

Dr. Stjernschantz skrev andra gången och bad mig, han hade utvalt det han ville ha - och jag måste säga ja. Det tager på mina nerver.

Det har arbetats något på Stenmans landskap, litet till så tror jag det är klart.

Och den svanska affären är slutförd - jag trodde ej skissen skulle tagas, men den togs och brevet var mycket vänligt, den var "en angenäm överraskning" hade vunnit i kraft. Mitt arbete är "världsfrånvänt och livsbejakande". Jag var glad Men aldrig är jag länge glad, kanske åren tynga - allt jag vet komma - är här!

Har ännu litet reparationer. Och lever blott för en dag, för att orka en dag.

Vad jag har lust att måla Måns. Har undrat om du stiger in en dag - väntar.

Helene

Förlåt blyerts, jag är något trött.

25/10 -33.

Einar,

Nej, jag har inte varit hemlighetsfull, - om jag talat om att jag sade nej till Stjernschantz första anhållan minns jag ej - men en lördag kom hans andra brev, då hade han med Måns hjälp tre tavlor utvalda, Lärarinnan, 'Måns', en 'flicka' - jag måste ge min tillåtelse och det 'per omgående' allt skulle vara inlämnat måndag derpå. Och sedan vet jag intet. Det tager på nerverna.

Tror nu jag snart är färdig med två för Stenman - huru blir det med den tredje, "Ledum"? Har nu tänkt du kunde sälja den till Stenman. Tänk på saken. Du har byggt. - och jag är förfärligt intresserad av det jag börjat med Måns.

Man är var dag för trött men om man tvingar sig att måla ändå så går det en stund - och sen är man slut.

Här är ruskigt väder, man vågar ej åka ut.

Är du hemma från ödemarken?

Helene

örnekar visst icke
goda tro; men däremot
svårt att hysa respekt för de-
löme. Som bekant undgingo vi

putsar och

sbetonade konsten, har den endast
ndantagsfall blivit något annat än
tt raffinerat artisteri. Konsten har
cke velat vara något annat än konst,
därför håller den på att förlora sin be-
tydelse. Detta är den moderna konst-
stens tragiska problem.

Men det är inte bara konstens. Även
konsthistorien har gått samma väg.
Också där finns det en formalistisk
riktning, vars nära samband med de
formbetonade konstriktningarna bl. a.
belysts i ett av Cornells arbeten. Sin
höjdpunkt har denna formalistiska rikt-
ning nått i Wölfflins på skildringen av
formutvecklingen mellan renässans och
barock grundade konsthistoriska be-
greppslära, vars betydelse för det
konsthistoriska formstudiet väl knap-
past kan överskattas. Wölfflin har
lärt konsthistorikerna att se. Men när
han tillspetsade sin åskådning i den
paradoxala satsen: "Konstens historia
är seendets historia", formulerade han
en farlig lära. Den ensidiga formana-
lysen har framför allt i konsthistoriens
vardagsbruk och tillämpad av mindre
rika och starka intellekt än Wölfflins
egentligen lett till en ytlig och verklighets-
främmande syn på konstutvecklingen.
Formen kan varken i konsten eller vet-
enskapskapen om konsten betraktas som
ett självändamål.

Att innehållet icke kan borteli-
mineras ur konsten ha naturligtvis
många insett även under den senaste
formdyrkande och formanalyserande
epoken, men analysen av detta innehåll
har stött på svårigheter. På samma sätt
som den innehållsbetonade konsten
stundom negligerat formen till den
grad, att den upphört att vara konst,
har den vetenskapliga innehållsanaly-
sen ofta riskerat att komma på sidan

om konsten. Den har oftare blivit en
analys av konstnären än av konstver-
ket, den har tenderat att bli en psy-
kologiserande biografi, som snarare gi-
vit oss människan bakom konstver-
ket än människan i konstverket. Det
har varit formkonstens och formana-
lysens stora fördel, att de sysslat med
konstverkets egen byggnad.

Denna motsats har Paulsson sökt
övervinna i sitt arbete. Hans tes
kan kortast formuleras så: formen är
en funktion av innehållet eller med
hans egen terminologi betydelsen. For-
merna uppkomma icke, såsom den for-
malistiska riktningen mer eller mindre
öppet förkunnat, ur varandra. Baroc-
ken "utvecklas" icke ur renässansen,
högrenässansen icke ur ungrenässan-
sen. Formen är bärare av en betydelse,
och det är denna betydelse, som
gestaltar formen efter sina krav.
"Strävan att gestalta en viss betydelse
befanns vara den ändamålsformande
faktorn i konstnärens skapande verk-
samhet och den, som inte blott efter
sina syften organiserade de formal-
gestaltungsmedlen rytm, form, fär-
utan som rent av i motivet omedvet-
borteliminerade allt, som kunde va-
främmande för sig."

Det är denna grunduppfattning
förhållandet mellan innehåll och f-
framlagd redan för tio år sedan i
Sverige föga uppmärksammas ar-
ling på engelska, The Creative
in Art — Paulsson har på
på andra områden, konstind-
kitekturens, haft skall m-
ren att vara före sin ti-
nu sökt bygga ut till
helhet, en betydelselär-
liggande arbetet g-
denna systematiska

veras
en till
gränsa
enska
den sö
psykol
närilig
gen. I
parall
mellan
ungrer
Ma
för
me
s

11/11 (1933, postkort)

E.

Tack för 'Ledum' som kom oskadd. Det slog mig den var praktfull
- vad har prakt att göra med Ledum! Har tecknat upp dem, o.
Måns, i färg, ville gerna skynda, men det går ej. - Var glad
få bjudningskort till R. vernissagen - får ändå intet se. Signa-
turen S. är nu konservativ - jag klipper ut, men vad bryr du
dig om det. Mörk tid.
Hälsn. H.

14/11 (1933)

Einar,

Jag gratulerar till namnsdag i det nya hemmet - och önskar glädje och lycka därin - soligt som i dag här!

Du har en gång frågat om Ledum's sneda linje, stjälkarnas. Buketten stod i en vas med vid mynning, lutade - jag lämnade bara bort den fula vasen. 'Vedhuggarns' linjer varierade var timme var stund, man ändrar, söker, ständigt.

Tack för utklipp - tänk av alla dessa har jag sett ingen, och det om modeller är mig främmande, - målade på landet, såg amerikanare engelsmän. Få med begåvning - av dem har en, Harrison, visst gått under i sällskapslivet, och Adrian Stokes har hustrun förstört med övertalning i konstuppfattning, manér. Hemskt.

Kom ihåg! inga böcker till jul - jag har mycket att fördjupa mig i, är gladast så. Sälj "Med. dotter" i Sverige om du kan.
Helene

Ändå underligt att de nämna mig bland allt på exp!

(december 1933 - nyårsbrev)

Einar,
Fotografiet av ditt hem ligger framför mig, vad det är nätt - jag säger 'nätt' för det ger något intimare än 'vackert', och här är hemtrevnad främst. Ingen främmande har komponerat något, du sjelv har gjort ditt hem. Nu önskar jag all lycka därin!

Tack för en bok, en som jag aldrig sett förr. Redan första bilden gav det han ger, stort lugn, ro. Dessa låga, lugna linjer på jorden, och en hög lyftande himmel - den första heter "Afton" och jag tror den är vackrast - man stannar länge. Sedan ser jag mer. Tack även för långt brev!

Det var gott tanken gick åt sida när allt detta kom - den har bara grävt i något i jul. Det har inte varit någon glad jul, kanske ingen jul. Och ändå så mycken vänlighet. Din, Tor C's som säger han är min vän och vill söka göra något för mig om det blir ekonomiskt svårt. Det är det ej än, men en att tala till behöver man ibland.

Ja, julen - Måns var här söndag f.m. hade naturligtvis sällskapet med, pojken. Han är nog bra, och hade med sig ett huvud han målat, en kombination av modern och en syster, underligt fascinerande, hemskt och vackert - och en teckning av "Björken" vid en bit gärdesgård, fin japansk och poetisk. Det är anlag.

Och nu ligga några tvättade penslar på bordet framför mig, jag behövde komma bort från tanken och målade ett kopparfärgat ansigte på Måns bild, ur minnet. Mot ljusblå soffa.

Vi ha kallt - vad skall du ej ha då! och huru reda sig med värmeledning? Men kanske är det nya hemmet varmt. En gnistrande sol ser här över en takkant, en kamelia blommar inne, en gran står med ljus i en silverkokong.

Gott nytt år, goda nya år!

Hälsningar till alla.

Helene

Stenman frågade pris - kanske vill han ej ha.

(På ett skilt papper följande, utan datum. Troligen en del av ett tidigare brev)

Har läst Eja's roman av Priestley "The good Companions" till slut. Detaljer är nog bra och det är likt Dickens - inte orkar jag bara läsa om resande teatersällskap - det hoppade jag över. Jag hade en gång nöje av Hudson I frärran land för länge sen - tycker också om böcker som vila en - allt är så upprivande i livet

Ditt kuvert med klippet blåste i stormen långt bort, men fick det just nu igen.

tisdag (19/12 -33)

Einar,

Snart står julen för dörren, skriver du, och nu är den här, när detta brev når dig. En god jul! till dig, hustru och barn, när allt som snidats tages fram. Det är nordens jul. Ej de gröna bladen och ljusen på kaminkransen. - Vi ha börjat skura mycket tidigt för att ej vara aldeles slut när festen börjar - det är nordens jul! Men o, inte är det något för mig. Har denna höst mycket ansträngt mig med målande, det passar ej mer taga beställningar, endast en skiss i frihet någongång. Jag är sliten till slutet nu.

Fredags sände jag Stenmans paket vet ej om han vill ha det. Men nu vågar jag ej låta 'Ledum' avgå innan julfloden saktat, då kommer den, med tack. Den var oanat svår. Om en liten bok når dig så tänk att jag ej kan se och välja, har bara gamla namn att gå efter. Tyckte om terrängkänslan i ett 'landskap' och 'Place de la Concorde', och om 'Arlesiskan'.

Om Vera Nilson tänker jag det är nog bra, men bara återge barnslighet är ej mycket - och kvinnans svaghet är där, hon gör det bra på ett ställe och svagt bredvid. Kvinnor blir ej målare. Hon tycker som kinesen man ej skall se på konstnärn, men på verket. Ett huvud, tidigare sänt, var bra. Du får det allt sedan.

Vad kvinnan är ostadig, nu tycker jag bara om modärna typer i konst - och om Mich. Angelos skulptur, 'Natten, Slaven, Moses', ja det är skada kan målade!

Och Dora's brev ville jag tala om, när jag nu talar om allt sorgligt till jul, det är första gång hon är pessimist. Det är första gång hon blir skrämmd när hon hör en karl hosta i skogen, springer över mossor och enar. Hon är bjuden på operett, men om hon betalar med pengar ögon eller öron går hon hellre på Operan. "Om jag betalar vill jag vändas, då vill jag se den konstgjorda Svanen fara bort med Lohengrin, riddarn i silverhatt, jag vill se all jordlivets lycka blomma och försvinna. Eller se den Flygande Holländarens skepp brinna upp i lågor som kärleken tänt. Eller åtminstone se Cameliadamen dö i spetsar och rosor med den fega älskarn vid sina fötter! Som synes har jag stora pretentioner - därför har jag just intet." Ser du mitt nya papper är nästan för fint för det jag har att säga, därför får en annan fylla det. Redan börjar en liten längtan infinna sig - att måla. Fred och glädje till jul!

Helene